

מכיסו ממון רב כדי לרכוש את אבן "ישפה", שחזרה בדרך נסיית, בתוך מעי הדג שקנה לאשתו היולדת, ושוב קבעוהו בתוך אבני החושן, והבהיקה האורה כבראשונה בקומתה הכללית של כנסת ישראל. (וזה לשון יערות דבש (בתוך דבריו בדרוש ד' הנז'): מימי יוסי (בן יועזר) חדלו פרושים בישראל וצדוק ובייתוס שהיו חברים של יוסי הנ"ל, למדו תורה אצל אנטיגנוס איש סוכו, ומאתם החלה הרעה בקרב ישראל, בעו"ה פשתה צרעת ממארת הצדוקים והבייתוסים שכפרו בכל התורה שבעל פה ובתחית המתים, והיו ממש רוב ישראל).

1234567

אתר החכמה

(י) פעמיים אבדה אבן מאבני החושן בתקופת הבית השני, ובשתי הפעמים נאבדה האבן "ישפה" של בנימין דייקא. פעם אחת בימי יוסף בן יועזר שהיה מן הזוגות שקיבלו משמעון הצדיק ואנטיגנוס איש סוכו (משנה בפ"ק דאבות), והיינו בתחילת התפשטותה של מלכות יון, שלקחה את המלכות מפרס שלושים וארבע שנה אחרי בנין הבית השני, (כדאיתא בגמ' ע"ז דף ט' ע"א), ופעם אחרת בימי רבי אליעזר, שהיה בסוף ימי הבית השני ובזמן חורבנו, שאמר לתלמידיו לצאת לאשקלון לראות מה עשה דמא בן נתינה, שהפסיד ממון רב ולא ציער את אביו. ואנו למידין כי כל ימי הבית השני, היה להם דבר זה לפוקה, שלא ידעו להעריך כבוד אביהם כיאות.

(והכ"א השיב, שאין ראוי מהלשון שאמר רבי אליעזר, צאו וראו מה עשה עכו"ם אחד לאביו באשקלון, שהיה המעשה בדורו, מדהוצרכו התוס' להוכיח שהמעשה של דמא בן נתינה היה בבית שני, מהא דקאמר לשנה אחרת נולדה לו פרה אדומה בעדרו, ובזמן בית ראשון לא נשרפה שום פרה אדומה, והתוס' לא הסתמכו על הוראת הלשון שאמר רבי אליעזר צאו וראו מה עשה עכו"ם אחד לאביו באשקלון, להוכיח שהמעשה היה בדורו של רבי אליעזר בסוף ימי הבית השני. והוסיף עוד, שבגמרא לא נתבאר היכן לקחו את האבן "ישפה" לאחר שדמא בן נתינה מנע את עצמו מלצער את אביו ולהעירו משנתו. ומתוך כך רצה לומר שהמעשה בבנו של יוסף בן יועזר היה באותו פרק זמן של דמא בן נתינה, ומעשה אחד הוא שאבדה אבן "ישפה", ובתחילה הלכו חכמים ליקח את האבן אצל דמא בן נתינה, וכשהלה סירב, נזדמנה להם האבן על ידי בנו של

יוסף בן יועזר, ורווח לו, דלא לומר שאבדה אבן "ישפה" של בנימין,
שתי פעמים, מתוך אבני החושן.

אמנם בירושלמי דפיהא (שהזכירו התוס' איתא, דאזלו לדמא
בן נתינה, ופסקו עמיה במאה דינר, ואשכח אבוב דמיד, ואמר לון,
לא יכילית מייתותיה לכון, אמרי, דילמא דו בעי פריטון טובא,
אסקוניה למאתים, אסקוניה לאלף, כיון דאיתער אבוב מן שינתיה,
סליק ואייתותיה לון, בעון מיתן ליה בסיפקוליא אחרייא, ולא קביל
עלוי, אמר, מה אנא מזבין לכון איקרא דאבהתי בפריטין, איני נהנה
מכבוד אבותי כלום, מה פרע ליה הקב"ה שכר, א"ר יוסי בי רבי
בון, בו בלילה ילדה פרתו פרה אדומה, ושקלו לו כל ישראל משקלה
זהב ונטלוה, א"ר שבתי כתיב (איוב ל"ז) "ומשפט ורב צדקה לא
יענה", אין הקב"ה משהא מתן שכרן של עושה מצוות בגוי.

והנה יש בין תלמודן לבין תלמודא דבני מערבא, דבתלמודן
קאמר **שלא לקחו מדמא בן נתינה את אבן ישפה,** והפסיד ששים
ריבוא שכר, ולשנה אחרת נולדה לו פרה אדומה בעדרו, וביקש
מחכמי ישראל אותו ממון שהפסיד בשביל אבא, ואילו בירושלמי
קאמר שלקחו את האבן ישפה מדמא בן נתינה, לאחר שהתעורר
ולא הפסיד כלום בגלל כיבוד אב, והשכר שניתן לו בלידת הפרה,
לפי שלקח רק מאה דינר, ולא רצה ליהנות מכבוד אבותיו כלום, אף
על פי שהחכמים הסכימו להעלות את המחיר עד אלף.

ונמצא דלפי שיטת תלמודן יש מקום לומר, שפעם אחת היה
מעשה שנאבדה אבן "ישפה" וביקשו ללוקחה אצל דמא בן נתינה,
ולבסוף הובאה למקדש על ידי בנו של יוסף בן יועזר, אבל לפי
שיטת הירושלמי נמצינו אומרים שאבן "ישפה" שהכניס בנו של
יוסף בן יועזר, מעשה אחר הוא, ופעמיים אבדה אבן "ישפה"
מאבני החושן, פעם אחת בימי בנו של יוסף בן יועזר, ופעם אחת
בזמן דמא בן נתינה - עד כאן דברי פי חכם).

ד

חוקת פרה אדומה

יא) הננו חוזרין למשנתו של בית הלוי (שהבאנו לעיל אות ב'),
בביאור החטא שהביא לחורבנו של הבית השני, מפני שכפרו